Persidangan Perbankan Malaysia 2004
14 Mei 2004, Kuala Lumpur, Malaysia

'Ke Arah Perbankan Bertaraf Dunia - Sistem Perbankan yang Cekap, Berkesan dan Berdaya Tahan'

Ucaptama oleh Tan Sri Dato' Sri Dr. Zeti Akhtar Aziz
Gabenor, Bank Negara Malaysia

I. Pengenalan

Permulaan abad ini menyaksikan satu transformasi penting dalam sektor perbankan negara. Perubahan ini didorong oleh peluang-peluang ekonomi yang baru muncul, keperluan pelanggan yang senantiasa berubah, teknologi baru, persekitaran yang lebih kompetitif serta perubahan dalam rangka kerja pengawalan dan pengawalseliaan. Tempoh ini juga menyaksikan kemajuan besar dicapai dalam usaha mengukuhkan sistem perbankan dalam negeri. Pengukuhan sektor perbankan ini didorong oleh penstrukturan dan perekayasaan, rasionalisasi serta proses penggabungan yang telah dilaksanakan sepanjang tempoh tersebut. Sesungguhnya, kemajuan ini dicapai dalam suasana ekonomi dan kewangan global yang mencabar. Dalam usaha mencapai prestasi bertaraf antarabangsa, kita tidak boleh terlepas pandang akan konteks suasana ekonomi dan kewangan yang kita beroperasi. Perkara pokok dalam pencapaian matlamat ini adalah wawasan bersama untuk membangunkan sistem perbankan bertaraf dunia yang mampu memenuhi keperluan negara dan seterusnya menyumbang kepada pertumbuhan ekonomi negara dalam persekitaran kewangan yang stabil. Oleh itu, harapan terletak pada sistem perbankan untuk menyediakan fungsi pengantaraan yang berkesan, cekap dan berdaya tahan di samping berperanan menyokong pertumbuhan ekonomi yang mapan.

Bagi memastikan sistem kewangan berada pada kedudukan terbaik untuk memenuhi keperluan ekonomi, perhatian serius ditumpukan ke arah meningkatkan infrastruktur kewangan untuk memudahkan akses pembiayaan bagi memenuhi permintaan baru, yang lebih kompleks dan berbeza-beza oleh pelbagai sektor ekonomi, meningkatkan kecekapan institusi perbankan dan fungsi pasaran kewangan, serta menyediakan infrastruktur sokongan lain yang dapat memperkukuh pencapaian objektif berkenaan. Usaha ini telah dilengkapkan dengan langkah-langkah bagi memastikan keutuhan dan kestabilan sistem kewangan.

Pencapaian prestasi yang tinggi industri kewangan menghendaki institusi perbankan meningkatkan kepelbagaian produk dan perkhidmatan nilai ditambah. Oleh itu, penggunaan sumber yang ada perlu ditumpukan kepada bidang penyelidikan dan pembangunan dalam usaha memperkenalkan rangkaian produk yang lebih pelbagai seperti

produk yang distruktur dan mengikut kehendak pelanggan, di samping menjadi pusat sehenti penyelesaian masalah perkhidmatan kewangan. Kemampuan institusi perbankan menangani keperluan dan kehendak segmen-segmen tertentu dan memberi fokus terhadap perhubungan pelanggan secara kos efektif dan tepat pada masanya adalah kunci untuk mencapai kelebihan bersaingan dan kekukuhan dalam jangka panjang.

II. Perjalanan ke arah Merealisasikan Wawasan

Dasar sistem perbankan telah berkembang daripada penstrukturan semula sektor kewangan pada akhir 1990an kepada pembangunan institusi dan pembinaan kapasiti, serta pembangunan infrastruktur sokongan untuk mempertingkatkan tahap kecekapan dan pengukuhan pengawalan berhemat bagi meningkatkan daya tahan dan memelihara kestabilan. Dari segi pembangunan infrastruktur kewangan, usaha-usaha dipertingkatkan ke arah mengembangkan infrastruktur kewangan yang lebih pelbagai bagi memudahkan transformasi ekonomi kepada struktur ekonomi yang lebih pelbagai. Ini melibatkan pembangunan kepelbagaian struktur kewangan yang lebih pelbagai dengan dikemudi oleh sistem perbankan yang lebih cekap dan berdaya tahan bagi menyokong transformasi dan pertumbuhan ekonomi. Strategi untuk mencapai wawasan ini digariskan dalam Pelan Induk Sektor Kewangan yang dilancarkan pada bulan Mac 2001.

Sepanjang tempoh tiga tahun pelaksanaan Pelan Induk Sektor Kewangan, hasil yang positif dicapai dalam beberapa aspek:

- Kapasiti sektor perbankan kini lebih kukuh dengan tahap permodalan berada pada paras tertinggi. Ini dicerminkan oleh nisbah modal berwajaran risiko sistem perbankan yang secara konsisten kekal pada tahap melebihi 13%. Tahap yang tinggi ini telah meningkatkan daya tahan sektor perbankan seperti yang dicerminkan oleh kemampuan sistem perbankan mengharungi beberapa perkembangan luaran yang negatif pada tempoh yang baru berlalu tanpa sebarang akibat yang boleh menggugat dan menjejaskannya.

- Berikutan proses penggabungan yang dilaksanakan pada tahun 2002, sistem perbankan pada hari ini dilihat sebagai institusi perbankan dalam negeri yang lebih besar dan mempunyai modal yang lebih kukuh, beroperasi dalam kumpulan perbankan yang lebih besar serta mendapat manfaat daripada ekonomi bidangan untuk menawarkan rangkaian produk dan perkhidmatan yang lebih luas bagi jualan silang dan seterusnya menembusi pasaran yang lebih luas ke seluruh negara.

- Institusi perbankan dalam negeri juga menggunakan tahap teknologi yang lebih tinggi serta proses perniagaan yang lebih baik.

- Terdapat peningkatan yang ketara dalam tahap kecekapan. Kos operasi institusi perbankan dalam negeri menurun

daripada 41.2% pada tahun 2001 kepada 40.3% daripada jumlah pendapatan pada tahun 2003. Selain itu, jangka masa yang diambil untuk memproses pinjaman dan memberikan respons dalam penyelesaian masalah pelanggan juga bertambah baik.

- Terdapat juga tahap inovasi yang lebih tinggi dan pengenalan produk dan perkhidmatan baru untuk memenuhi keperluan pelanggan yang semakin kompleks dan canggih. Perkhidmatan ini termasuk pengurusan kekayaan, produk pelaburan berstruktur, bancasurans dan produk kewangan Islam.

- Saluran penghantaran baru menerusi mekanisme berasaskan teknologi inovatif seperti internet dan perbankan bergerak telah mempertingkatkan kecepatan penyerahan produk dan perkhidmatan serta memperluas akses perkhidmatan perbankan.

- Meskipun dalam suasana yang lebih kompetitif, institusi perbankan dalam negeri berupaya mengekalkan bahagian pasaran mereka pada tahap 80%. Bank-bank dalam negeri turut menguasai sebanyak 83% daripada pinjaman terkumpul yang diberikan mereka kepada perusahaan kecil dan sederhana (PKS), sementara bahagian pasaran mereka dalam perniagaan kad kredit meningkat daripada 46% pada tahun 2000 kepada 54% daripada jumlah kad kredit yang dikeluarkan pada tahun 2003.

- Dengan meningkatnya pelaburan dalam sistem pengurusan risiko, keupayaan pengurusan risiko dalam sektor perbankan terus diperkukuh dalam segala aspek menerusi penambahan instrumen pengurusan risiko yang sedia ada. Keupayaan ini dimantapkan lagi dengan peningkatan dalam dasar berhemat. Kini, institusi perbankan berada pada kedudukan yang lebih baik untuk menghadapi cabaran-cabaran yang timbul ekoran perkembangan yang tidak menggalakkan.

- Peningkatan semula pertumbuhan kredit kini beroleh momentum untuk memenuhi permintaan kewangan yang semakin meningkat dalam ekonomi, dan pada masa yang sama mengekalkan risiko pada tahap yang berpatutan. Terdapat juga peralihan yang ketara dalam komposisi portfolio aset. Berikutan inisiatif yang diambil bagi menggalakkan akses pembiayaan kepada PKS, pinjaman oleh sektor perbankan kepada sektor ini telah meningkat dengan ketara untuk mencakupi 38% daripada jumlah pinjaman perniagaan. Pemberian pinjaman runcit untuk penggunaan juga meningkat. Sistem perbankan yang kukuh telah berada pada kedudukan yang baik untuk memenuhi pemintaan pelanggan terhadap perkhidmatan kewangan. Industri perbankan sudah tentu terus memperoleh manfaat daripada permintaan yang kukuh untuk kredit isi rumah.

- Penambahbaikan infrastruktur perundangan termasuk pengenalan Akta

Sistem Pembayaran 2003 akan membantu mengukuhkan pengawasan sistem pembayaran Bank Negara Malaysia dan menyediakan rangka kerja perundangan bagi memastikan sistem pembayaran dilindungi daripada gangguan dan kesan yang seterusnya terhadap kestabilan kewangan.

- Sistem kewangan Islam telah berkembang sebagai sebuah komponen penting dalam sistem kewangan Malaysia. Kini, sistem perbankan Islam mencakupi hampir 10% daripada jumlah aset sistem perbankan, berbanding 6.9% pada tahun 2000. Usaha penting telah dicapai dalam pembangunan infrastruktur kewangan Islam serta pembangunan rangka kerja pengawalseliaan dan penyeliaan yang berhemat ke arah memenuhi keperluan yang sering berubah-ubah dalam ekonomi baru.

- Berikutan program celik huruf dan kesedaran pengguna yang semakin hebat, terdapat tanda-tanda bahawa penglibatan pengguna dalam pembangunan dan penghantaran produk semakin meningkat. Kini, pelanggan menuntut kualiti perkhidmatan dan penawaran produk yang lebih tinggi untuk memenuhi kehendak dan keperluan mereka.

III. Falsafah Pengawalan Kewangan

Keupayaan badan-badan pengawal selia, institusi perbankan dan peserta pasaran untuk bertindak sejajar dengan perubahan landskap kewangan adalah kunci kepada pembangunan sistem perbankan yang cekap, berkesan dan berdaya tahan. Berdasarkan peranan sistem perbankan yang unik dalam ekonomi dan peri pentingnya untuk memelihara keyakinan dan kepercayaan orang ramai terhadap sistem perbankan, pengawalan dan penyeliaan merupakan komponen utama dalam pembangunan sistem kewangan yang kukuh.

Untuk merangka dan melaksanakan pengawalan kewangan, perseimbangan yang teliti perlu dibuat antara pencapaian objektif ke arah menggalakkan kecekapan dalam sistem perbankan dengan objektif ke arah memelihara kestabilan kewangan. Pertimbangan juga perlu diberikan kepada agenda sosioekonomi. Di samping itu, keseimbangan yang sewajarnya juga perlu dibuat antara objektif yang bertujuan menggalakkan persaingan dengan inovasi serta memelihara kehematan dengan kestabilan dalam sistem kewangan.

Selaras dengan ini, pendekatan pengawalseliaan menjadi lebih "berasaskan prinsip" berbanding dengan "berasaskan peraturan". Bagi memastikan peraturan tersebut terus relevan dalam usaha memelihara kestabilan kewangan, meskipun dengan memberi kefleksibelan yang secukupnya untuk institusi perbankan merangka strategi dan bidang pasaran masing-masing, pendekatan pengawalseliaan lebih tertumpu kepada pembangunan prinsip dan garis panduan berhemat yang luas dan bukannya menetapkan keperluan umum meliputi keseluruhan institusi dan aktiviti. Dengan itu, Bank Pusat beralih daripada penetapan peraturan dan pengawalan terperinci bagi mengawal aktiviti institusi

perbankan. Sebaliknya, pengawalseliaan akan bertumpu kepada mengenal pasti risiko di peringkat sistem dan memastikan setiap institusi perbankan mempunyai kapasiti yang sewajarnya dari segi kawalan dalaman dan sistem untuk menangani dan mengurus risiko. Namun demikian, ini tidak bermakna kurangnya pengawalan ke atas institusi perbankan.

Memandangkan kekuatan sesebuah institusi kewangan terletak pada barisan pertahanan hadapan untuk menangani sebarang krisis, tanggungjawab lembaga pengarah dan pengurusan sesebuah institusi kewangan semakin bertambah untuk memperkuat daya tahan institusi mereka. Tumpuan Bank Pusat semakin meningkat terhadap keperluan institusi perbankan untuk mengadaptasi dan mempromosi urus tadbir yang baik, berintegriti, kawalan dalaman serta amalan pengurusan risiko yang mantap. Penelitian pengawalseliaan yang lebih rapi diambil untuk memastikan para pemegang saham, lembaga pengarah dan pihak pengurusan institusi perbankan terdiri daripada mereka yang 'layak dan wajar' serta mempunyai kapasiti untuk melaksanakan tanggungjawab dan kebertanggungjawapan. Ini diperkukuh oleh keperluan ketelusan dan pendedahan yang lebih luas. Integriti dan ketelusan adalah penting untuk institusi kewangan meraih kepercayaan awam dan keyakinan para pelabur.

IV. Pelaburan Teknologi Maklumat dan Komunikasi (ICT) yang Strategik Sebagai Pemacu Prestasi

Dalam era kemajuan teknologi yang memberikan impak yang penting dalam kehidupan harian, kita sentiasa terdedah kepada cabaran untuk membuat keputusan terhadap produk ICT terbaik yang dapat memenuhi kehendak dan keperluan kita. Di samping itu, dalam industri kewangan, kemajuan dalam bidang ICT sudah pasti memberi kesan yang penting terhadap cara operasi perniagaan dijalankan dan landskap perniagaan tersebut beroperasi. Industri perkhidmatan kewangan adalah satu-satunya pengguna teknologi yang terbesar. Kemajuan teknologi yang pesat sudah tentu akan terus memacu penambahbaikan sistem perbankan terutamanya teknologi baru yang berkaitan dengan sistem pengurusan maklumat, pembangunan produk, pengurusan risiko serta penghantaran produk dan perkhidmatan. Kajian industri terkini menganggarkan perbelanjaan ICT global untuk penambahbaikan rangkaian cawangan sahaja adalah lebih daripada USD15 bilion pada tahun 2001 dan dijangka meningkat kepada USD20 bilion menjelang tahun 2005.

Walau bagaimanapun, bukan semua pelaburan sedemikian akan menghasilkan penambahbaikan yang disasarkan. Pelaburan IT perlu disokong dengan justifikasi perniagaan yang jitu dan pertimbangan pelaksanaan yang sewajarnya. Teknologi baru perlu diguna pakai dengan kajian semula yang mendalam tentang cara operasinya dalam konteks organisasi yang lebih luas. Perkara yang sama juga boleh digunakan untuk inisiatif-inisiatif dalam pelaksanaan penambahbaikan IT bagi sesuatu organisasi supaya menghasilkan keputusan yang diharapkan. Sesungguhnya, pelaburan sedemikian seperti juga dalam aplikasi

pengurusan perhubungan pelanggan (CRM) perlu disesuaikan dengan model perniagaan individu.

Pelaburan yang membawa kepada pembaziran perlu dielakkan. Perkara yang paling utama adalah untuk menyelaras dan mengintegrasi ICT ke dalam model perniagaan. Sebagai pengguna akhir, industri kewangan berhadapan dengan pelbagai jenis produk yang ditawarkan, di samping penyelesaian untuk membaiki proses dan aktiviti perniagaan. Pelaburan sedemikian memerlukan keputusan dibuat dengan bernas. Penilaian ke atas pulangan pelaburan IT perlu dibuat berdasarkan matlamat jangka panjang, menggabungkan kedua-dua tanda aras kualitatif dan kuantitatif bagi memastikan pelaburan tersebut mencerminkan peningkatan prestasi. Komponen utama dalam pencapaian matlamat pulangan yang sedemikian adalah untuk memastikan pelaksanaan aplikasi IT dengan bijak dalam sesuatu organisasi. Pada dasarnya, proses ini memerlukan interaksi erat antara teknologi dengan operator perniagaan di peringkat penyesuaian mengikut kehendak organisasi. Aplikasi baru seperti ini perlu dikaji semula dari segi sumbangannya ke arah penambahbaikan produk dan serahan perkhidmatan, bantuan dalam aktiviti pengurusan risiko dan peningkatan keupayaan pengurusan.

V. Peluang-Peluang daripada Integrasi Serantau

Satu lagi perkembangan penting yang sedang berlaku ialah integrasi serantau yang semakin meningkat yang didorong oleh pertambahan dalam perdagangan serantau dan aliran pelaburan. Kini, Asia menyaksikan corak perdagangan serantau dan pelaburan yang meningkat, hasilnya perdagangan antara negara di rantau ini mencakupi hampir separuh daripada perdagangan Asia berbanding hanya 1/5 sedekad yang lalu. Bahagian perdagangan Malaysia dengan negara-negara anggota ASEAN yang kini mencakupi 24% daripada jumlah perdagangan negara ini, mencerminkan perdagangan serantau yang lebih tinggi (terutamanya kenaikan dalam import negara pembekal berkos rendah seperti Thailand, Indonesia dan Filipina) dan pencapaian ekonomi yang lebih baik di kalangan negara-negara ASEAN. Pada tahun 2003, Malaysia mencatat pertumbuhan eksport yang kukuh, iaitu sebanyak 29.6% ke China dan 26.7% ke Hong Kong. Perniagaan dan syarikat korporat yang besar telah mula mengkaji semula model perniagaan dengan lebih agresif dan bertindak menempatkan semula operasi perniagaan mereka. Peralihan struktur sedemikian didorong oleh corak permintaan yang baru serta kaedah baru dalam penyusunan semula pengeluaran dan ini telah membawa kepada peningkatan dalam pengkhususan dan saling melengkapi di rantau ini.

Rantau ASEAN sahaja menawarkan peluang pertumbuhan pasaran yang besar dengan penduduk sebanyak 500 juta orang. Di sini terdapat pelbagai peluang untuk institusi perbankan dalam negeri, peluang untuk menyokong peniaga-peniaga dan pelabur-pelabur Malaysia yang sedang berusaha untuk menembusi pasaran luar dan peluang untuk mempelbagaikan usaha melangkaui sektor geografi dan rangkaian produk. Peranan institusi perbankan perlu diperluas melangkaui

peranan tradisi sebagai pembiaya kepada peranan sebagai pengurus hubungan kewangan. Setiap kali seseorang peminjam menceburi pasaran luar, peluang-peluang baru akan tercipta. Sebagai pengurus hubungan kewangan seumpama ini, institusi perbankan boleh menjadi sebahagian daripada proses ini dengan memupuk hubungan perbankan menjadi perkongsian strategik untuk jangka masa panjang dan juga menyediakan rangkaian produk kewangan yang bersesuaian.

Peluang-peluang sebegini juga boleh direalisasikan dengan mewujudkan perniagaan di pasaran baru. Ini juga boleh dilakukan dalam bentuk perkongsian atau pengambilalihan strategik institusi perbankan yang sedia ada dalam pasaran asing. Penggabungan atau pakatan dalam perkhidmatan dan produk boleh dicapai melalui penjenamaan bersama atau keluaran pelengkap, saluran penghantaran dan pemasaran atau pembangunan produk. Pakatan juga boleh dibentuk untuk mengambil kesempatan ke atas kepakaran dan pengkhususan yang boleh ditawarkan oleh rakan kongsi. Pakatan sedemikian juga boleh menghasilkan peningkatan inovasi dalam proses, struktur, model perniagaan dan akhirnya inovasi dalam produk dan perkhidmatan. Sesungguhnya, pakatan strategik ini semakin berkembang, melangkaui pelbagai industri dan segmen perniagaan. Kemampuan institusi perbankan untuk memenuhi permintaan dan harapan yang berbeza ini akan mempertingkatkan keupayaan mereka bersaing dalam pasaran tempatan dan luar negeri, seterusnya mampu mengambil peluang-peluang yang wujud daripada liberalisasi dan globalisasi.

VI. Sistem Perbankan Bertumpukan Pelanggan

Apabila landskap kewangan berkembang dan persaingan semakin hebat, institusi-institusi perbankan perlu memberikan respons terhadap keperluan pasaran yang semakin berubah, di samping terus menilai strategi dan alternatif keadaan pasaran yang berubah dengan pesat dan dinamik serta beralih daripada penawaran produk-produk perbankan tradisional. Para pengguna kini bertambah bijak memilih dan menuntut produk yang bersesuaian dengan kehendak mereka. Keputusan-keputusan strategik mengenai keperluan masa hadapan perlu dibuat bagi mengekalkan keupayaan untuk menawarkan dan memberikan cadangan yang mempunyai nilai unik kepada para pelanggan, dan pada masa yang sama berupaya menguruskan jangkaan para pelanggan secara efektif.

Satu bidang yang boleh diceburi oleh institusi perbankan adalah pembiayaan mikro. Perusahaan mikro merupakan aktiviti ekonomi yang penting bagi sebahagian besar segmen penduduk negara ini. Meskipun usaha-usaha perancangan yang melibatkan beberapa institusi sedang diambil untuk menambah akses pembiayaan bagi perusahaan mikro sedemikian, sektor perbankan yang mempunyai rangkaian cawangan yang luas akan menjadi saluran yang penting dalam pembiayaan mikro. Ini boleh diberi menerusi jendela pembiayaan mikro. Pengalaman global telah membuktikan operasi pembiayaan mikro sedemikian boleh berjaya dan memberi

keuntungan dengan adanya kualiti portfolio pinjaman yang baik.

Sebagai sebahagian daripada usaha untuk meningkatkan kualiti pencapaian sektor perkhidmatan kewangan, pada tahun 2003, Bank Negara Malaysia telah menjalankan kajian di seluruh negara untuk menilai keperluan, jangkaan dan tahap kepuasan para pelanggan terhadap kualiti produk dan perkhidmatan yang ditawarkan oleh institusi perbankan. Sementara objektif utama kajian tersebut adalah untuk mewujudkan indeks tahap kualiti perkhidmatan pelanggan, hasil kajian mendapati isu sebenar dalam mempertingkatkan tahap pencapaian industri adalah melebihi daripada itu, iaitu ke arah pembentukan orientasi bertumpukan pelanggan yang lebih kukuh. Hasil kajian juga menunjukkan dengan jelas perbezaan antara kehendak dengan keperluan para pelanggan, di samping mengenal pasti bidang-bidang khusus yang cenderung membangkitkan isu-isu yang berorientasikan pelanggan.

Hasil kajian menunjukkan bahawa walaupun tahap kepuasan para pelanggan adalah memuaskan, hubungan antara para pelanggan dengan institusi perbankan perlu dibaiki. Walaupun satu daripada tiga pelanggan berpuas hati dengan hubungan perbankan mereka, ini tidak semestinya mencerminkan kesetiaan.

Kajian tersebut juga mengenal pasti faktor-faktor yang diingini pelanggan berhubungan dengan perbankan mereka. Antara keperluan pelanggan yang utama adalah kualiti interaksi kakitangan institusi perbankan dengan para pelanggan dan saluran penyampaian yang berkesan dan cekap, terutamanya di cawangan-cawangan serta keupayaan untuk memberikan perkhidmatan yang efektif dalam pengurusan transaksi perbankan dan kecekapan memproses permohonan.

Keperluan-keperluan sekunder para pelanggan pula menunjukkan faktor-faktor yang berpotensi yang dapat digunakan untuk memperbaiki hubungan dengan para pelanggan secara keseluruhan. Ini termasuk inovasi produk yang bercirikan nilai ditambah dan perbankan elektronik termasuk perbankan internet. Keperluan sekunder ini akan menjadi pemacu utama dan merupakan elemen penting dalam hubungan perbankan.

Selain daripada itu, hasil kajian juga menunjukkan para individu muda serta individu berpendapatan sederhana, yang merupakan segmen pelanggan yang semakin berkembang, lebih cenderung untuk menggunakan mesin ATM dan saluran elektronik. Satu lagi segmen yang semakin berkembang ialah golongan berumur yang berada, iaitu yang berpendapatan sederhana dan lebih tinggi. Dengan saiz segmen ini yang semakin berkembang dan tahap pendapatan mereka yang lebih tinggi, golongan ini memerlukan rangkaian produk pelaburan inovatif yang lebih luas serta dapat menawarkan pulangan yang terjamin dan stabil, di samping memenuhi keperluan khidmat nasihat kewangan peribadi.

Oleh yang demikian, cabaran industri perbankan kini adalah memberikan respons secara proaktif terhadap keutamaan pelanggan berkenaan dan tidak hanya

bertindak apabila timbul ketidakpuasan pelanggan. Asas kepada pencapaian yang lebih bertumpukan pelanggan adalah dengan memastikan kakitangan, proses dan orientasi terselaras ke arah memenuhi jangkaan pelanggan dan memberi kepuasan kepada pengalaman pelanggan yang lebih baik. Yang penting adalah mempunyai tujuan yang jelas yang dihebahkan, dikongsi dan difahami oleh semua peringkat kakitangan, terutamanya kakitangan yang berurusan terus dengan pelanggan. Dengan mempunyai budaya yang dipupuk berasaskan satu tujuan yang sama, ia akan dapat memastikan prestasi perkhidmatan yang konsisten. Aspek seterusnya adalah perancangan proses operasi yang mengambil kira perspektif pelanggan bagi memastikan pelaksanaan transaksi yang mudah diakses, cepat dan tepat serta dapat memberikan respons kepada pelbagai aspek permintaan pelanggan. Bagi memudahkan pencapaian objektif ini, adalah mustahak bagi institusi perbankan untuk mengguna pakai teknologi yang relevan untuk menyokong proses perniagaan, mempertingkatkan keupayaan pengurusan risiko dan pada masa yang sama menyediakan akses pelanggan yang luas melalui rangkaian saluran penyampaian yang lebih luas. Semua ini perlu disokong dengan rangka kerja pengurusan sumber manusia yang efektif bagi memastikan adanya kepakaran terbaik dan kemahiran yang sesuai.

Dengan persaingan yang semakin meningkat, institusi perbankan harus berupaya memberi penyelesaian kewangan peribadi yang khusus dan mengikut kehendak pelanggan. Oleh itu, adalah penting bagi institusi perbankan memahami aspek segmentasi pelanggan yang dinamik, membina hubungan pelanggan dan melayani kehendak dan kecenderungan segmen yang spesifik. Untuk memahami segmen yang spesifik, institusi perbankan perlu mengetahui unsur-unsur yang kompleks seperti gelagat pelanggan, motivasi pelanggan dan peristiwa-peristiwa penting dalam kehidupan. Pertumbuhan yang berkekalan akan lebih bergantung kepada keupayaan untuk membentuk hubungan yang berkekalan dengan pelanggan dan hubungan yang mendatangkan hasil.

Pelaburan dalam produk yang baru untuk memenuhi keperluan dan permintaan pelanggan yang kompleks adalah penting. Sama pentingnya ialah keperluan untuk membangunkan pelan atau strategi komunikasi yang efektif sebagai satu pakej untuk serahan produk. Produk yang terbaik tidak akan mempunyai peluang untuk berjaya tanpa strategi komunikasi yang terancang. Ini melangkaui aspek pemasaran dan pengiklanan. Ia juga meliputi aspek pendidikan kepada pelanggan untuk membiasakan diri kepada cara baru transaksi perbankan dan perubahan yang diperkenalkan serta cara menggunakan produk inovatif yang ditawarkan. Hasil kajian tersebut juga jelas menunjukkan kepentingan kualiti perhubungan antara pelanggan dengan institusi perbankan. Oleh yang demikian, pelbagai saluran perbankan perlu perekayasaan bagi mewujudkan persekitaran perbankan yang mengambil kira keseimbangan faktor fizikal dan bukan fizikal. Model cawangan yang baru telah wujud dengan memasukkan ciri persekitaran fizikal dan bukan fizikal (maya) bagi memenuhi

pelbagai keperluan lokasi dan segmen pasaran yang berbeza-beza.

VII. Kesimpulan

Sementara kemunculan trend baru dalam ekonomi dalam negeri dan global mempunyai implikasi yang besar ke atas landskap kewangan tempatan, setiap institusi perbankan harus berupaya untuk merumus strategi yang berbeza-beza untuk memberikan respons yang efektif bagi menangani trend ini secara strategik. Oleh yang demikian, keupayaan untuk menilai kemampuan dan kekuatan institusi masing-masing dengan tepat serta peluang-peluang dalam persekitaran yang berubah-ubah adalah kunci untuk memudahkan pengurusan strategik yang efektif di peringkat organisasi. Melalui proses ini, landskap kewangan dalam negeri dijangka berkembang kepada persekitaran perbankan yang bercirikan tiga bentuk institusi perbankan yang bakal muncul untuk memenuhi permintaan ekonomi pada masa depan.

a. Pertama, bank-bank Malaysia yang besar di seluruh negara, rantau dan di peringkat antarabangsa yang mampu bersaing dengan institusi kewangan global;

b. Kedua, institusi perbankan di seluruh negara yang mampu menawarkan rangkaian produk dan perkhidmatan kewangan yang luas; dan

c. Ketiga, institusi perbankan yang mempunyai kepakaran dalam bidang tertentu yang menawarkan produk dan perkhidmatan khusus yang mempunyai nilai ditambah untuk segmen pasaran yang spesifik.

Industri perkhidmatan kewangan telah berkembang dengan pesat sejak kebelakangan ini. Kemunculan trend baru telah membuka peluang-peluang baru dalam usaha membentuk sistem kewangan yang dinamik yang akan dapat memenuhi keperluan ekonomi negara. Dalam usaha mencapai prestasi yang terbaik dan bertaraf dunia kerjasama semua pihak adalah perlu dalam persekitaran yang dinamik dan semakin mencabar ini bagi mencapai matlamat yang sama.

Persidangan Lembaga Perkhidmatan Kewangan Islam
Industri Perkhidmatan Kewangan Islam dan Persekitaran Pengawalan Global
18 Mei 2004, London

"Pendekatan Terhadap Pengawalan Industri Perkhidmatan Kewangan Islam"

Ucapan oleh
Tan Sri Dato' Sri Dr. Zeti Akhtar Aziz
Gabenor, Bank Negara Malaysia

I. Pengenalan

Hasrat mengekalkan kestabilan kewangan dalam sistem kewangan Islam bukan sahaja memerlukan satu rangka kerja pengawalan bahkan memerlukan pembentukan satu sistem pengantaraan yang pesat, kukuh, efisien dan kompetitif serta mampu menyumbang kepada proses pertumbuhan. Kewangan Islam sebagai satu komponen bersepadu dalam sistem kewangan antarabangsa muncul sebagai satu industri yang dinamik melangkaui sempadan domestik. Malahan, ketika landskap kewangan global mengalami perubahan, industri kewangan Islam telah menunjukkan keupayaannya beroperasi dalam suasana yang semakin mencabar dan berdaya saing. Cabaran yang dihadapi adalah untuk memaksimumkan potensi dan peluang yang terbuka luas yang ditawarkan oleh kewangan Islam. Setiap komponen kewangan Islam iaitu infrastruktur kewangan, institusi kewangan, rangka kerja perundangan, pengawalan dan pengawalseliaan serta infrastruktur Syariah masing-masing memainkan peranan penting dalam pembangunan sistem kewangan Islam yang progresif. Komponen yang mantap akan menyediakan asas yang membolehkan pertumbuhan dan pengembangan yang berterusan pada masa hadapan dapat direalisasikan.

Meskipun pengembangan pesat sistem kewangan Islam dicapai dalam suasana kewangan yang stabil, aspek pengawalan dan pengawalseliaan terus menjadi agenda utama. Suasana hari ini semakin mencabar dengan meningkatnya risiko yang memerlukan penilaian semula undang-undang kehematan dan pendekatan pengawalseliaan di kalangan para pengawalselia untuk membangunkan suatu rangka kerja pengawalan dan pengawalseliaan yang dinamik bagi mencapai kestabilan kewangan dalam kesemua sektor perkhidmatan kewangan. Dalam sektor kewangan Islam, isu-isu berkenaan harus diberikan tumpuan. Malahan, usaha yang dijalankan oleh Lembaga Perkhidmatan Kewangan Islam (IFSB) untuk merangka piawaian kehematan, pengawalan dan pengawalseliaan serta prinsip-prinsip asas yang memenuhi kehendak perundangan dan prinsip Shariah merupakan detik permulaan dalam aspek pengawalan dan pengawalseliaan industri perkhidmatan kewangan Islam.

Perkara utama yang menjadi tumpuan adalah mengenai pendekatan pengawalan yang diterima pakai oleh institusi perbankan Islam dengan memberi pertimbangan dalam konteks kepelbagaian hubungan antara pelanggan dengan institusi perbankan sejajar dengan kontrak urus niaga kewangan Islam yang dimeterai. Pertimbangan ini perlu mengambil kira urus tadbir Syariah bagi memperkukuh usaha untuk mencapai kestabilan dan keutuhan sistem kewangan Islam. Beberapa aspek lain yang akan disentuh adalah cabaran dalam menggubal pendekatan pengawalan yang timbul daripada pelbagai peranan yang dilaksanakan oleh institusi perbankan Islam supaya sistem kewangan Islam beroperasi selari dengan sistem kewangan konvensional.

II. Falsafah, Matlamat dan Pengawalan

Dalam penggubalan dan pelaksanaan pengawalan kewangan institusi perbankan Islam, cabaran yang dihadapi adalah untuk merumuskan rangka kerja dengan mengambil kira ciri unik yang khusus perniagaan perbankan Islam, tetapi juga memastikan institusi kewangan Islam tidak mempunyai kekurangan berbanding yang boleh menjejaskan daya saing dan potensi pertumbuhan dalam sistem kewangan keseluruhannya. Keutamaan perlu diberi kepada usaha menyelaras keperluan pengawalan dengan keputusan Syariah. Kedua, ia perlu mengambil kira pelbagai peranan yang dimainkan oleh institusi perbankan Islam. Ketiga, pendekatan pengawalan yang diguna pakai perlu menggalakkan persaingan yang saksama, khususnya dalam sistem dwikewangan yang institusi perbankan Islamnya beroperasi selari dengan perbankan konvensionalnya, di samping bank-bank konvensional menawarkan produk dan perkhidmatan perbankan Islam melalui kaunter perbankan Islam.

Dalam kebanyakan bidang kuasa, sebahagian besar rangka kerja pengawalan institusi perbankan Islam mengguna pakai rangka kerja operasi perbankan konvensional yang diperkukuh mengikut kehendak Syariah. Namun begitu, teras rangka kerja perbankan konvensional yang berlandaskan hubungan penghutang dan pemiutang berasaskan faedah, telah dibangunkan untuk menilai dan mengurangkan risiko yang timbul daripada urus niaga pinjaman kewangan. Ini berbeza dari segi falsafah asas perbankan Islam yang melarang penglibatan faedah. Sebaliknya, asas tersebut membentuk keadaan urus niaga kewangan yang mempunyai ciri risikonya yang tersendiri. Oleh itu, risiko khusus berkaitan dengan aktiviti perbankan Islam perlu dikenal pasti untuk menjamin pengawalan berhemat ditangani sebaik-baiknya.

Dalam konteks risiko kepelbagaian sistem dan peserta inilah, kaedah pengawalan mengambil kira keperluan untuk memastikan keselarasan dan kesetaraan sesebuah sistem kewangan yang kompetitif dan teguh. Usaha-usaha ke arah mencapai matlamat ini termasuklah elemen-elemen seperti tahap ketelusan dan penzahiran yang tinggi, sistem perundangan dan kehakiman yang kukuh dan diperkuatkan oleh urus tadbir Syariah yang mantap. Dalam aspek inilah, IFSB memainkan peranan penting membangunkan piawaian kehematan yang dapat menangani isu-isu

khusus perbankan Islam serta mengenal pasti jurang yang terdapat dalam pengawalan dan piawaian kehematan yang sedia ada. IFSB merupakan pemangkin penting yang akan menyumbang kepada tahap kemantapan institusi kewangan Islam dalam sistem kewangan global. Seterusnya, ia akan menguatkan lagi asas pembangunan landskap kewangan Islam yang global.

III. Kepelbagaian Hubungan Kontrak Institusi Perbankan Islam

Rangka kerja pengawalan yang teguh perlu mempunyai elemen-elemen penting seperti piawaian kecukupan modal, amalan pengurusan risiko yang efektif dan urus tadbir yang mantap. Dalam pembinaan sebuah rangka kerja kehematan yang teguh bagi perbankan Islam, penetapan keperluan modal kawalan terhadap risiko yang ada dalam portfolio aset perbankan Islam memerlukan kaedah pembahagian risiko.

Dari segi aset, institusi perbankan Islam mempunyai pelbagai kaedah pembiayaan yang meliputi ciri risiko yang berbeza-beza iaitu daripada kaedah pembiayaan jualan dan berasaskan sewa yang berisiko rendah sehinggalah kepada kaedah berasaskan ekuiti yang berisiko tinggi. Setiap kaedah pembiayaan ini mempunyai cirinya yang tersendiri serta didukung oleh prinsip Syariah dan seterusnya melibatkan profil risiko yang berbeza. Sebagai contoh, pembiayaan berasaskan ekuiti melibatkan risiko yang tinggi. Oleh itu, ia mengundang keperluan modal yang lebih tinggi. Dengan ini, cabaran untuk membina infrastruktur pengurusan risiko dalam institusi perbankan Islam bergantung kepada keperluan ketepatan penilaian varian risiko yang pelbagai terhadap kaedah-kaedah alternatif pembiayaan bagi penentuan dan pengurusan risiko yang efektif.

Di samping itu, struktur liabiliti bank Islam terbahagi kepada dua kategori deposit yang berbeza iaitu deposit permintaan yang tidak tertakluk kepada risiko perniagaan perbankan dengan modalnya dijamin, dan deposit pelaburan yang melibatkan risiko serta layak berkongsi keuntungan perniagaan perbankan tersebut. Berdasarkan struktur liabiliti institusi perbankan Islam, rangka kerja pengawalan bagi perbankan Islam perlu menitikberatkan perkara seperti penzahiran kewangan yang lengkap, pengurusan risiko yang berhemat dan kepatuhan prinsip Syariah. Ia akan bertindak sebagai pemisah untuk menghalang penyaluran risiko daripada deposit pelaburan kepada deposit permintaan. Seterusnya, ia akan meningkatkan lagi ketelusan, perlindungan pendeposit dan kestabilan sistem secara keseluruhan.

Rangka Kerja Kadar Pulangan

Cabaran yang lebih besar dalam pengawalseliaan adalah daripada struktur liabiliti institusi perbankan Islam dan penentuan kadar pulangan yang seragam kepada pemegang akaun. Tidak seperti perbankan konvensional yang pulangannya ditentukan awal-awal lagi, para pendeposit institusi perbankan Islam yang berkongsi keuntungan hanya mengetahui pulangan mereka pada masa deposit matang. Pulangan ini bergantung kepada pendapatan daripada aset yang dikongsi antara institusi perbankan Islam dengan para pendeposit. Sekiranya berlaku

kerugian, pihak pendeposit sebagai penyumbang modal akan menanggung kerugian tersebut. Memandangkan kebanyakan deposit perbankan Islam adalah dalam bentuk deposit perkongsian untung, ia meletakkan darjah risiko fidusiari yang tinggi ke atas pihak pengurusan bank bagi memastikan dana digunakan dengan cara yang paling efisien.

Justeru, badan pengawalan perlu merumuskan suatu rangka kerja kadar pulangan yang efektif bagi menyediakan kaedah yang seragam dalam pengiraan kadar pulangan kepada pendeposit. Penting juga bagi badan pengawalan memastikan kesaksamaan maklumat antara institusi perbankan Islam dengan pendeposit dan meningkatkan darjah ketelusan serta memastikan pendeposit menerima pulangan yang setimpal dengan pelaburan mereka. Dalam konteks pengawalan, rangka kerja ini menyediakan suatu tata cara penilaian kecekapan serta keuntungan, pengurusan berhemat dan kesaksamaan institusi perbankan Islam.

Dalam hal ini, Malaysia telah memperkenalkan Rizab Penyamaan Keuntungan (RPK) dalam Rangka Kerja Kadar Pulangan. Bagi menjana kadar pulangan yang kompetitif dan stabil, RPK bertindak sebagai suatu mekanisme bagi mengurangkan turun naik kadar pulangan yang disebabkan oleh aliran pendapatan, peruntukan dan jumlah deposit. Rizab ini diperuntukkan daripada jumlah pendapatan kasar dan dikongsi bersama oleh pendeposit dan institusi perbankan. Dalam suasana dwiperbankan, keupayaan memaksimumkan pulangan ke atas pelaburan yang diselaraskan risikonya dan mengekalkan pulangan yang stabil dan kompetitif merupakan elemen penting bagi membangunkan sistem perbankan Islam yang kompetitif.

IV. Pendekatan pengawalan dalam sistem dwiperbankan

Dalam suasana dwiperbankan yang institusi perbankan Islamnya beroperasi seiring dengan institusi perbankan konvensional, mengekalkan keharmonian infrastruktur pengawalan adalah satu perkara penting, iaitu menyediakan landasan operasi yang setara antara industri perbankan Islam dengan konvensional. Cabarannya berkisar kepada pembangunan rangka kerja pengawalan, perundangan dan struktur percukaian yang mantap dan tidak memberi kelebihan kepada mana-mana pemain. Selain itu, penting juga dipastikan bahawa tiada peluang untuk arbitraj pengawalan dalam amalan perbankan yang memberi kelebihan kepada suatu sistem berbanding sistem yang lain dari segi penentuan harga produk. Pengalaman Malaysia menerusi model dwiperbankannya adalah berbeza kerana institusi perbankan konvensional boleh menawarkan produk dan perkhidmatan perbankan Islam.

Di Malaysia, sistem kewangan Islam beroperasi selari dengan sistem kewangan konvensional. Perkembangan sistem kewangan Islam dari aspek penguasaan bahagian pasaran dan kemampuannya menangani perkembangan negatif membuktikan bahawa sistem ini kekal berdaya saing dan berdaya tahan. Krisis mata wang

Asia 1997-1998 jelas menunjukkan ketahanan sistem kewangan Islam bagi menghadapi keterjejasan pasaran kewangan. Institusi kewangan Islam tertakluk kepada rangka kerja pengawalseliaan perbankan sebagaimana yang dikenakan ke atas institusi perbankan konvensional serta penyeliaan oleh Bank Pusat, di samping tertakluk kepada beberapa pematuhan tambahan, termasuk pematuhan tahap minimum dana perbankan Islam serta pengasingan buku perakaunan bagi operasi perbankan Islam. Langkah-langkah juga diambil ke arah penzahiran operasi perbankan Islam secara benar dan adil dalam bentuk Nota Kepada Akaun yang menyenaraikan Kunci Kira-kira dan Penyata Untung Rugi operasi perbankan Islam sebagai sebahagian daripada penyata kewangan utama institusi perbankan konvensional. Langkah-langkah tersebut bertujuan menzahirkan risiko dan ciri unik perbankan dan kewangan Islam berbanding perbankan konvensional. Bagi memastikan pematuhan kepada prinsip Syariah dalam operasi perbankan Islam secara "jendela", beberapa *firewalls* turut diwujudkan.

Walaupun pengawalan dan piawaian dapat mengurangkan risiko dalam operasi perbankan Islam, pengawasan oleh pihak pengawalselia menerusi penyeliaan yang berkesan adalah amat penting bagi memastikan institusi perbankan Islam mematuhi keperluan kehematan. Faktor-faktor seperti kurangnya pengawasan, ketakcukupan sekatan dan imbangan, serta pendedahan terhadap risiko secara berlebihan juga boleh membawa kepada keterjejasan sistem kewangan Islam. Suatu sistem amaran awal perlu wujud kerana pengawalan terbaik dan jaringan keselamatan kewangan semata-mata tidak mencukupi untuk mencegah berlakunya keterjejasan sesebuah sistem kewangan. Di samping itu, kefahaman dan penghargaan terhadap perniagaan dan operasi perbankan Islam itu sendiri perlu wujud bagi memastikan tugas-tugas penyeliaan dapat dijalankan dengan berkesan. Dengan itu, para penyelia haruslah memiliki pengetahuan dan kemahiran yang sewajarnya untuk membolehkan mereka mengenal pasti risiko yang mendasari urus niaga perbankan Islam bagi menjalankan pengawalseliaan industri perbankan Islam.

V. Meningkatkan rangka kerja Syariah dan urus tadbir

Satu ciri penting yang membezakan perbankan Islam dengan perbankan konvensional adalah keperluan untuk menubuhkan jawatankuasa penasihat Syariah di institusi perbankan Islam. Penubuhan jawatankuasa penasihat Syariah ini adalah mustahak dalam usaha menyediakan sekatan dan imbangan bagi memastikan pengurusan dan operasi institusi perbankan Islam tidak menyeleweng daripada prinsip Syariah apabila dasarnya digubal. Asas penting dalam proses ini adalah untuk mencapai matlamat "kesatuan dalam kepelbagaian" dari segi penterjemahan hukum-hukum Syariah dalam bidang kewangan. Bagi tujuan ini, IFSB memainkan peranan penting untuk memperkukuh inisiatif masa kini bagi mencapai tahap penyatuan dan pengharmonian yang lebih tinggi.

Pematuhan yang jitu terhadap Syariah juga boleh diperkukuh menerusi penerbitan garis panduan dan prosedur yang perlu dipatuhi oleh institusi perbankan Islam. Oleh itu, prosedur membuat keputusan oleh jawatankuasa penasihat Syariah di institusi perbankan Islam perlu jelas dan telus. Justeru, tugas dan tanggungjawab jawatankuasa tersebut perlu mencerminkan kebertanggungjawaban pihak pengurusan dan masyarakat awam. Malah, kedudukan jawatankuasa ini adalah setaraf dengan juruaudit sesebuah institusi perbankan Islam. Oleh yang demikian, laporan kewangan institusi perbankan Islam perlu mengemukakan pendedahan yang bersesuaian dalam laporan mengenai pematuhan operasinya terhadap prinsip Syariah. Ini menggalakkan kewujudan satu asas yang boleh membina keyakinan dan jaminan di kalangan masyarakat awam bahawa produk kewangan Islam adalah menurut landasan Syariah.

Bagi memantapkan rangka kerja Syariah di Malaysia, Majlis Penasihat Syariah (MPS) di Bank Pusat bertindak sebagai pihak berkuasa dalam bidang Syariah berhubung perbankan dan kewangan Islam. Sebagai badan tertinggi, pihak majlis bertindak untuk menyeragamkan keputusan Syariah mengenai isu-isu yang mempunyai persamaan bagi memelihara integriti dan keyakinan di kalangan institusi kewangan, pihak pelabur dan pengguna. Bagi mengukuhkan rangka kerja Syariah dan perundangan, badan Kehakiman Malaysia telah menubuhkan sebuah Mahkamah Tinggi khusus untuk membicarakan kes-kes yang melibatkan perbankan Islam dan Takaful setara dengan perundangan sivil di Malaysia. Sebarang pertikaian yang menjurus ke arah isu-isu berkaitan Syariah, sama ada di dalam atau di luar sistem mahkamah, perlu dirujuk kepada Majlis Penasihat Syariah untuk mendapatkan panduan dan penjelasan. Sebagai pilihan alternatif, sebarang pertikaian boleh juga dirujuk ke pusat timbang tara untuk penyelesaian. Sehubungan itu, Malaysia akan mengukuhkan Pusat Timbang Tara Serantau di Kuala Lumpur sebagai pusat perkhidmatan yang akan mengendalikan kes-kes pertikaian berkaitan perbankan dan kewangan Islam, dan akan menawarkan perkhidmatan tersebut ke peringkat antarabangsa.

VI. Kesimpulan

Cabaran membangunkan piawaian pengawalseliaan yang menepati prinsip asas Islam adalah merupakan elemen penting dalam pembangunan dan perkembangan industri perkhidmatan kewangan Islam. Pembangunan sesebuah sistem kewangan Islam yang mampu menyumbang kepada kestabilan dan keseimbangan pertumbuhan sejagat perlu dicapai dalam konteks regim perundangan, pengawalseliaan dan penyeliaan yang kukuh dan mapan. Ia diperkukuhkan oleh penyeliaan yang berkesan, rangka kerja Syariah yang mantap dan sistem kehakiman yang efisien bagi memupuk keyakinan dan kemantapan dalam sistem kewangan Islam. Matlamat ini dapat dicapai melalui gabungan komitmen dan usaha bersepadu pihak pengawal selia, industri dan peserta pasaran.

Persidangan Euromoney
3 Ogos 2004, Kuala Lumpur

"Pembinaan Semula Malaysia: Melabur Dalam Malaysia Baru"

Kata-kata Aluan oleh
Tan Sri Dato' Sri Dr. Zeti Akhtar Aziz
Gabenor, Bank Negara Malaysia

Persidangan ini berlangsung dalam suasana ekonomi global dan dalam negeri yang semakin kukuh. Persoalan utama yang bermain dalam fikiran para pelabur adalah tentang kemapanan trend ini. Minat mereka juga tertumpu pada strategi dasar yang sedang dilaksanakan oleh Malaysia dan bagaimana negara ini memperkukuh kedudukannya bagi menghadapi persekitaran yang lebih kompetitif. Persidangan ini turut mempertemukan para penggubal dasar utama, pelabur, pengurus dana serta pegawai-pegawai kerajaan dan korporat untuk membincangkan isu ini.

Selepas mencapai kejayaan dalam pembangunan ekonomi lebih daripada tiga dekad, Malaysia mengambil peluang mengatur strategi bagi memastikan prestasi pertumbuhan yang kukuh dapat dipertahankan. Dalam pembinaan semula Malaysia, strategi yang digunakan adalah dengan memberi tumpuan kepada keupayaan sebenar serta membina kekuatan di bidang yang dimiliki bagi menjamin kelebihan daya saing negara.

Izinkan saya menyentuh dengan serba ringkas mengenai perkembangan ekonomi semasa:

- Semenjak tahun 2001, Malaysia telah mengalami pemulihan ekonomi yang memberangsangkan dan semakin mantap dengan prestasi pertumbuhan bertambah kukuh dengan ketara pada separuh pertama tahun ini. Ini meningkatkan potensi pertumbuhan pada keseluruhan tahun yang dijangka mengatasi anggaran sebelum ini.

- Prestasi yang menggalakkan ini diiringi oleh perseimbangan semula tumpuan antara sumber pertumbuhan luar dengan dalam negeri. Dalam sektor luar negeri, wujud keseimbangan yang lebih ketara antara pasaran tradisional dengan pasaran baru dan antara sektor barangan dengan perkhidmatan.

- Dalam sektor dalam negeri, wujud keseimbangan yang ketara antara sektor ekonomi. Strategi untuk mewujudkan struktur ekonomi yang lebih pelbagai dan pasaran yang lebih luas adalah bertujuan mengurangkan keterdedahan ekonomi ekoran peralihan permintaan global dalam sebarang sektor tertentu atau mana-mana rantau tertentu.

- Asas-asas positif seperti inflasi yang rendah, imbangan perdagangan yang

kukuh, hutang yang rendah dan keadaan pekerjaan yang stabil telah memberi kefleksibelan dasar bagi menyokong pertumbuhan dalam tempoh tersebut.

Melangkah ke hadapan, proses perseimbangan ekonomi untuk meningkatkan daya saing ekonomi dijangka semakin pesat dan meluas.

- Perseimbangan antara peranan kerajaan dengan swasta dalam ekonomi akan menjadi bertambah luas dengan aktiviti sektor awam tertumpu pada penyediaan persekitaran yang membolehkan sektor swasta memainkan peranan yang lebih mantap dalam ekonomi.

- Walaupun perbadanan tempatan dan syarikat multinasional besar akan terus memainkan peranan yang penting dalam ekonomi, peranan perusahaan yang berskala kecil dan sederhana akan menjadi semakin penting.

- Tumpuan yang lebih besar akan diberikan untuk mempertahan daya saing dalam bentuk yang lebih komprehensif dari segi dimensi lain seperti produktiviti dan kecekapan, kualiti pekerja, logistik, penyelidikan dan pembangunan, sistem penghantaran dan rantaian penawaran.

Malaysia juga akan terus mengambill kesempatan dengan sebaik-baiknya daripada risiko negara yang rendah dari segi kestabilan politik, kematangan industri dan penawaran tenaga kerja mahir.

Bagi meningkatkan sumber pertumbuhan dalaman, tumpuan yang lebih besar diberi pada aspek meningkatkan pelaburan swasta yang lebih besar termasuk perusahaan kecil dan sederhana (PKS). Infrastruktur kewangan dan struktur insentif akan terus ditingkatkan bagi menggalakkan pelaburan dalam subsektor baru terutamanya sektor perkhidmatan, pertanian dan perkilangan.

Dalam sektor luar negeri, walaupun terdapat penyelarasan pertumbuhan antara ekonomi utama, terdapat juga beberapa perseimbangan semula kekuatan pertumbuhan yang relatif di kalangan negara-negara tersebut. Peningkatan dalam pengembangan perdagangan dunia dan pengukuhan keadaan pasaran pekerja di kebanyakan negara ini memperlihatkan pertumbuhan yang mapan dan berterusan. Sementara itu, rantau Asia menunjukkan prestasi pertumbuhan yang kukuh ketika perdagangan antara serantau bertambah mantap. Ia akan saling memperkukuh bagi rantau ini dalam pengembangan pasaran domestik serantau secara kumulatif dan seterusnya menyumbang kepada keseluruhan prospek pertumbuhan di rantau ini.

Walaupun pertumbuhan kekal kukuh, masih terdapat risiko yang perlu dihadapi. Walau bagaimanapun, tindakan menaikkan kadar faedah baru-baru ini bertujuan menyelaraskan pengembangan ekonomi bagi menjurus ke paras yang lebih mapan. Dasar di kebanyakan negara utama kini beralih daripada langkah menangani keadaan deflasi kepada kedudukan yang

lebih neutral dengan tujuan menghapuskan kecenderungan inflasi. Ini bertentangan dengan pendirian antiinflasi yang memerlukan dasar kewangan ketat yang agresif.

Dalam sektor dalam negeri, ekonomi Malaysia terus meningkatkan integrasinya dengan ekonomi dunia yang mengakibatkan perkembangan ekonomi dan kewangan rakan dagangan utama memberi kesan ke atas ekonomi negara. Pengukuhan struktur ekonomi, sistem kewangan dan asas makroekonomi terutamanya semenjak krisis Asia pada tahun 1997-1998 telah meningkatkan tahap toleransi negara menyerap volatiliti, meningkatkan daya tahan kepada kejutan, meningkatkan ketangkasan penyelarasan kepada perubahan dan meningkatkan kefleksibelan dasar bagi mengurangkan sebarang kesan buruk perkembangan luar negeri ke atas ekonomi dalam negeri.

Pada masa hadapan, pertumbuhan yang kukuh dalam sektor perkilangan dan perkhidmatan akan terus mengekalkan pertumbuhan. Prospek perbelanjaan penggunaan yang lebih tinggi adalah juga positif. Dengan kadar tabungan masih tinggi kira-kira 30% daripada KNK dan pendapatan yang semakin meningkat, Malaysia berpotensi meningkatkan tahap penggunaan yang lebih tinggi tanpa menjejaskan potensi pembiayaan pelaburan swasta melalui sumber dalam negeri. Penggunaan yang lebih tinggi juga tidak mewujudkan risiko peningkatan hutang isi rumah yang kekal pada paras yang berhemat, iaitu kurang daripada 60% daripada KDNK.

Perbelanjaan modal terus meningkat momentum dalam aktiviti yang berorientasikan dalam negeri dan eksport. Syarikat tempatan juga mengadakan pakatan strategik sebagai sebahagian daripada strategi untuk berkembang ke pasaran eksport baru serta memanfaatkan kelebihan teknologi baru. Pengembangan kapasiti yang berterusan dan suasana perniagaan yang lebih kompetitif akan mengekalkan inflasi pada tahap yang rendah, seterusnya kadar faedah dalam negeri akan terus kekal rendah untuk masa hadapan. Pertalian perdagangan dan pelaburan Malaysia dengan Asia, terutamanya dengan negara-negara besar di rantau tersebut juga dijangka terus kukuh.

Aliran masuk pelaburan langsung asing (FDI) juga terus kukuh. Di samping aliran masuk sektor perkilangan dan minyak dan gas yang berterusan, aliran ini menjadi lebih menyeluruh dengan bahagian aliran masuk baru yang lebih besar beralih kepada aktiviti nilai ditambah yang lebih tinggi dalam sektor perkhidmatan. Perubahan struktur aliran FDI ini mencerminkan peluang yang berubah-ubah yang diberikan oleh Malaysia dengan sektor perkhidmatan kini menjadi semakin penting sebagai enjin pertumbuhan. Aliran masuk baru ini juga berkecenderungan mempunyai kandungan import yang rendah dan nilai ditambah yang lebih tinggi. FDI dalam sektor perkhidmatan juga semakin menyeluruh. Beberapa pusat pemprosesan perniagaan global dan serantau di samping kemudahan serantau lain telah ditubuhkan termasuk OHQ, pejabat serantau, pusat pemerolehan antarabangsa dan pusat pengagihan serantau.

Bank Pusat telah melaksanakan liberalisasi yang progresif ke atas peraturan dan pengawalan dalam negeri untuk mengurangkan kos menjalankan perniagaan sebagai sebahagian daripada komitmen dasar Kerajaan untuk meningkatkan sistem penghantaran dan mengurangkan kos menjalankan perniagaan. Bidang yang menjadi tumpuan adalah peraturan dalam pentadbiran urus niaga pertukaran asing. Antara langkah yang diambil baru-baru ini untuk mengurangkan kos mengurus risiko berkait dengan urus niaga tersebut termasuklah liberalisasi terhadap peraturan akaun mata wang asing, *swap* kadar faedah dan perlindungan nilai. Bagi memperluas dan mendalamkan pasaran modal, agensi multilateral dan syarikat multinasional kini dibenarkan menerbitkan bon di Malaysia. Pada masa hadapan, Malaysia akan terus melaksanakan liberalisasi di samping menseimbangkan keperluan, memberi kefleksibelan dan pilihan kepada perniagaan dengan objektif makroekonomi untuk memastikan kestabilan dalam pasaran kewangan. Keperluan memastikan kestabilan jangka panjang bagi memudahkan perancangan dan membuat keputusan pelaburan adalah bahagian penting untuk mengekalkan kedudukan daya saing.

Dalam pembangunan sektor kewangan negara, sektor perbankan terus menjadi tunjang sistem kewangan dan sekarang ini ia berada pada kedudukan yang paling kukuh dengan paras permodalan yang tinggi, kualiti aset yang meningkat dan keuntungan yang bertambah kukuh. Inisiatif dasar untuk memperkukuh sistem kewangan termasuk dalam bidang rangka kerja pengawalan dan penyawalseliaan, pengurusan risiko, urus tadbir korporat dan amalan terbaik dalam ketelusan dan pendedahan yang menyumbang kepada pengukuhan sistem. Ini dilengkapi dengan inisiatif untuk memajukan pasaran bon dan ekuiti. Hasilnya, infrastuktur kewangan menjadi lebih pelbagai.

Bidang lain yang menjadi keutamaan adalah pembangunan sistem kewangan Islam sebagai komponen sistem kewangan yang berdaya maju. Dengan pengalaman melebihi dua dekad dalam pembangunan kewangan Islam, pada hari ini Malaysia mempunyai sistem kewangan Islam yang komprehensif dengan kesemua komponen teras perbankan, takaful dan pasaran wang dan modal, serta disokong oleh satu rangka kerja undang-undang dan penyawalseliaan yang mantap. Aset yang dikumpul oleh sektor perbankan Islam meningkat dengan ketara untuk mencakupi kira-kira 10% daripada jumlah aset sistem perbankan. Dalam pasaran modal Islam, bon Islam terkumpul berjumlah kira-kira 45% daripada jumlah bon terkumpul.

Sejajar dengan perkembangan dan kekukuhan sistem kewangan Islam, Malaysia secara beransur-ansur menuju ke arah persekitaran yang lebih liberal. Dalam pengawalseliaan institusi perbankan, keseimbangan akan diwujudkan antara menggalakkan persaingan dengan inovasi serta mengekalkan kehematan dengan kestabilan. Pengawalan akan terus disemak semula bagi menyediakan kefleksibelan beroperasi yang lebih luas kepada institusi perbankan tanpa menjejaskan objektif kawalan berhemat. Pengenalan rangka

kerja kadar faedah baru mencerminkan usaha meningkatkan penetapan harga yang lebih efisien dalam sistem perbankan. Dengan kemajuan dicapai dalam peningkatan kapasiti dan keupayaan institusi dalam negeri, sektor kewangan akan terus menjadi liberal secara beransur-ansur. Melangkah ke hadapan, penyahkawalseliaan selanjutnya akan dilaksanakan bagi memudahkan dan meliberalisasi pengawalan dan peraturan pentadbiran perniagaan. Bagi memastikan kestabilan apabila pengawalan dilonggarkan, penggunaan teknologi dengan strategik bagi membaiki sistem pemantauan data telah meningkatkan keupayaan memantau perkembangan dan menilai sebarang risiko yang muncul dalam sistem.

Ketika asas ekonomi negara kukuh dan potensi pengembangan ekonomi yang semakin meningkat, Malaysia mempunyai fleksibiliti untuk memperkenalkan langkah-langkah yang bukan hanya bertujuan menyokong pertumbuhan tetapi juga meningkatkan kualiti pertumbuhan tersebut bagi menghasilkan kekukuhan jangka panjang. Ini termasuk pelaburan yang besar dalam pendidikan di samping memberi keutamaan dalam pencapaian kestabilan sosioekonomi. Secara keseluruhan, pendekatan yang seimbang dan holistik terhadap pengurusan ekonomi adalah bertujuan memastikan asas pertumbuhan yang kukuh dan kedudukannya yang berdaya saing dalam ekonomi global.